

Diana Tkebuchava

<https://orcid.org/0000-0002-4337-3259>

Doctor of Philology (Media Studies), Professor,
Academic Research Coordinator at BRAMS Institute

COLUMNS BY PAUL KRUGMAN

(Abstract)

KEYWORDS: Paul Krugman, Economic Analysis, Critical Thinking,
Media Star, Columnist, Noble Prize Winner

Paul Krugman is a prominent columnist for *The New York Times*, and a Professor of Economics at the Graduate Center of the City University of New York who previously taught at MIT and later at Princeton University. In 2008, he was awarded the Nobel Memorial Prize in International Economic Sciences. Paul Krugman is not only an Economist with unorthodox thinking who became one of the founders of macroeconomics but also, he is an extremely interesting columnist and a distinguished media star of modern American journalism. Contents of his column can capture and hold people's attention by an in-depth analysis of facts and events, originality of interpretation, skillfully written leads and effective endings, intrigue coded in the title that is cleverly deciphered later in the text. These are qualities of his articles that never fail to make an emotional impact on the reader.

Even if the reader disagrees with an incredibly creative journalist in certain cases, or hardly understands his opinion when he develops an evaluation or interpretation. Still, it is

impossible for the audience not to be impressed with his analytical, or rather critical thinking. He makes influential accents, offers a generalisation of the fact, examines the various aspects thoroughly and creates a large-scale picture of the current affairs that interest the majority. Paul Krugman meaningfully seeks the roots of a crisis or a conflict, and often ends up discovering the solution.

Paul Krugman is never shy to make bold statements that frequently cause a protracted public controversy. But in a tense situation, the columnist masterly walks over rope bridges and avoids all danger of mental traps he puts himself in. He has the strong ability to guess the opposite viewpoint and thus, he is always well-prepared for a reasonable defence.

As a renowned writer and an extraordinarily intelligent scholar, he has an equally sharp mind and sharp tongue. Whether he writes about economics or politics his texts are characterised by in-depth analysis and cause-and-effect research of facts and events almost always at the scientific level. At the same time, the language of his content shows Paul Krugman as a master of the word and phrase. He uses meaningful comparisons and analogues, emotional metaphors, an irony in subtext, rhetorical figures, etc. All these results in effective and expressive content of his columns. Eventually, the reader starts to share the author's compassionate attitude towards the discussed problem and his professional manner to constantly look for ways to solve what seems unsolved.

დიანა ტყეშელაშვილი

<https://orcid.org/0000-0002-4337-3259>

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი,
ბრამსის ინსტიტუტის აკადემიური კვლევების კოორდინატორი

პოლ კრუგმანის საავტორო სვეტი

საკვანძო სიტყვები: პოლ კრუგმანი, ეკონომიკური ანალიზი,
კრიტიკული აზროვნება, მედიავარსკვლავე,
ქალამნისტი, ნობელის პრემიის ლაურეატი

გახეთ „ნიუ იორკ ტაიმის“ ქალამნისტი პოლ რობინ კრუგმანი განსაკუთრებულად გამორჩეული ავტორია თანამედროვე ამერიკულ მედიაში. მის პუბლიკაციებს შესაშური ანალიტიკური აზროვნების, ფაქტებისა და მოვლენების, პრობლემათა სიღრმისეული კვლევის ოსტატობის, შეფასება-ინტერპრეტაციათა მყარი არგუმენტირებულობის გარდა, ახასიათებს ჟურნალისტური ხელოვნების ისეთი პარამეტრებიც, როგორცაა: აქტიური დასაწყისის (ლიდის) ეფექტური ვარიანტები, შედეგთა პროგნოზირების, დასკვნებისა და რეკომენდაციების შემოთავაზების მეცნიერული სიზუსტე, ინტერპრეტაციის ხელოვნება, მეტაფორული აზროვნება, ტექსტის ესეიზაციის პროფესიონალიზმი, აზრის მომხიბლავ სიტყვიერ ქსოვილში შეფუთვის, ფორმისა და შინაარსის ურთიერთგანპირობებულობის ჰარმონიულობა.

პოლ კრუგმანი 2008 წლის ნობელის პრემიის ლაურეატია საერთაშორისო ეკონომიკის დარგში, კეინსიანისტი¹ და მისი მიმდევარი მოთხოვნის მართვის ფისკალური პოლიტიკის საკითხებში, რაც აისახა როგორც პ.კრუგმანის სანობელო ნაშრომში, ასევე, ბესტსელერში „კრიზისიდან გამოსავალი არსებობს“.² „ყველაზე არაორდინა-

ლური ამერიკელი ეკონომისტი“, როგორადაც მას თანამედროვე ეკონომისტთა და ფინანსისტთა დიდი ნაწილი მიიჩნევს, 2007 წელს აშშ-ში დაწვებულ დიდ რეცესიას, რაც მწვავე კრიზისად მოედო დანარჩენ მსოფლიოსაც, ოპტიმისტური პათოსით დაწერილი ნაშრომით შეეხმიანა. მაშინ, როცა ყველა ქვეყნის წამყვანი ეკონომისტები კრიზისიდან გამოსავალს მხოლოდ „ქამრების შემოჭერასა“ და კრიზისის ბუნებრივ დაცხრობაში ხედავენ, ეფექტური სავაჭრო მიმოქცევის თეორიის ავტორი, ნობელიანტი პოლ კრუგმანი ხმამაღლა აცხადებს, რომ არის კრიზისიდან სხვა გამოსავალი, მთავარია, მისი განხორციელება გაბედონ მსოფლიო ეკონომისტებმა და პოლიტიკოსებმა.

ვიდრე მსოფლიო ეკონომიკური ელიტა ასეთ არჩევანს გააკეთებდა, წამყვანი ამერიკული გაზეთები პოპულარული ჟურნალისტური ჟანრის (თუ ფორმის – ამაზე ჯერაც ვერ შეთანხმებულან მედიათეორეტიკოსები) – საავტორო სვეტის (Column) შექმნას სთავაზობენ პ.კრუგმანს, რის შემდგომ მისი პოპულარობა არნახულ მასშტაბს აღწევს ახალ – მედიაასპარეზზეც.

პუბლიკაციაში „ამერიკელი მასწავლებლები სიღარიბის ზღვართან“³ პოლ კრუგმანი ფაქტის ინტერპრეტაციას ლიდშივე ახდენს: „რამდენიმე დღის წინ კენტუკის გუბერნატორმა, კონსერვატორმა რესპუბლიკელმა მეთ ბევიმმა კონტროლი დაკარგა თავის შტატზე“. ასეთი დასაწყისი უკვე გარკვეულ ინტრიგასაც შეიცავს და პრობლემის მასშტაბურობაზეც მიანიშნებს: გუბერნატორმა მართვის სადავეები დაკარგა საკუთარ შტატში, მაშასადამე, აქ რაღაც ძალზე მნიშვნელოვანი ხდება. მკითხველის ყურადღება უკვე დაიძაბა, ინტერესი გაღვივდა: „რა ხდება?“ თავად „მისი უდიდებულესობა“ – ფაქტი კი, რომელიც გუბერნატორის ასეთი ფიასკოს მიზეზი გამხდარა, მხოლოდ ამის შემდეგაა შემოთავაზებული: „ათასობით მასწავლებელი ერთი დღით სამუშაოს ტოვებს, რათა პროტესტი, აღშფოთება გამოხატოს მისი (გუბერნატორის, დ.ტ.) პოზიციის გამო განათლების დაფინანსების შემცირების საკითხთან დაკავშირებით“. შემდგომ ჟურნალისტი ცალსა-

ხად კრიტიკულად შეაფასებს და მკვეთრად გამოხატავს გუბერნატორის აბსურდულ „ბრალდებას“ და წერს: „ბევრი სკოლა იძულებული გახდა დაეკტილიყო გაფიცვის განმავლობაში, რის გამოც ბოვინი გამოვიდა უცნაური, მეტიც – ყოველად უაზრო ბრალდებით: „მერწმუნეთ, დღეს, სადღაც კენტუკიში, რომელიღაც ბავშვი სექსუალური ძალადობის მსხვერპლი გახდა იმის გამო, რომ შინ დარჩა და არავინ ჰყავდა, ვინც მასზე იზრუნებდა“. ქალამნისტის მკვეთრი კომენტარის არგუმენტად ეღერს ფაქტი, რომ: „მოგვიანებით გუბერნატორმა ამის გამო მოიბოდიშა, მაგრამ მის ისტერიულ გამოსდომას ღრმა ფესვები აქვს“. პ.კრუგმანი სწორედ ამ „ფესვების“ კვლევას გვთავაზობს პრობლემის არსის გარკვევის მიზნით. საამისოდ იგი ამ კონკრეტულ ფაქტს განაზოგადებს: „დაფინანსების შემცირების იდეით კონსერვატორულმა შეპყრობილობამ იქამდე მიიყვანა რესპუბლიკელები, რომ სახელმწიფოებრივ და ადგილობრივ დონეებზეც ეს იღებს, ზოგადად, განათლების და, კერძოდ, სკოლის მასწავლებელთა წინააღმდეგობის სახეს“. ნობელიანტი-ქალამნისტი სკრუპულოზურად იკვლევს ამ მოვლენის (პრობლემის) მიზეზ-შედეგობრივ ნიუანსებს და ბოლოს „წრიული კომპოზიციის“⁴ ეფექტური ჟურნალისტური ხერხის გამოყენებით გვთავაზობს საგულისხმო არგუმენტირებულ დასკვნებსა და რეკომენდაციებს იმის თაობაზე, რომ: „ჩვეულებრივ, დაფინანსების შემცირებას ყოველთვის ის დაპირება ახლავს, რომ ეს უზრუნველყოფს სახელმწიფოს ეკონომიკურად გაძლიერების კოლოსალურ იმპულსს, მაგრამ ეს დაპირება არასოდეს, არასოდეს სრულდება“. შედეგად: „ვიღებთ ერს, სადაც მასწავლებლები თავს სიდატაკის ზღვარზე გრძობენ და იძულებულნი ხდებიან დამატებითი სამუშაო ეძებონ... ეს კი ის ადამიანები არიან, ვისაც ჩვენი შვილების მომავალს, მათ აღზრდას ვანდობთ, მათ მომზადებას ცხოვრებისათვის, რაც უკვე მათ ძალებს აღემატება...“

სახელმთხოვეჭილ ქალამნისტს შეიძლება დაეთანხმონ – არც დაეთანხმონ, მაგრამ, გამორიცხებულია, არ მოგიხიბლოს მისმა ანალიტიკურმა, კრიტიკულმა აზროვნებამ,

პუბლიცისტური აქცენტების დასმის ხელოვნებამ, ფაქტის განზოგადების, ლოკალური პრობლემის ყველა დონეზე სიღრმისეული კვლევისა და მასშტაბური განზოგადებებისაკენ მიზანსწრაფვამ, კრიზისის ფესვების ძიების სურვილმა და აზარტმა, რაც, ხშირ შემთხვევაში, პრობლემის მოგვარების, გადაჭრის გზაცაა.

ისიც უნდა ითქვას, რომ ქლამნისტის, როგორც ავტორის, თავისუფლება ფორმისა თუ სტილის ან შინაარსის თვალსაზრისით, არავითარ შემთხვევაში არ გულისხმობს მის უპასუხისმგებლობასა და თავაშეგებულობას. ეს, პირველყოვლისა, მაღალ პასუხისმგებლობას, პროფესიონალიზმს, ზნეობისა და ეთიკის ნორმათა უპირობო დაცულობას, ურთიერთობის უზადო კულტურას ნიშნავს, რისი კლასიკური ნიმუშიცაა პოლ კრუგმანის ქლამნისტისტიკა: რეპორტიინგი + ანალიტიკა + შეფასება-თვალსაზრისი, ესაა საორიენტაციო სქემა, რაც მედიააუდიტორიის აზროვნების გააქტიურებას, დასაფიქრებლად პროვოცირებას, ამბავთხრობის ლაბირინთებში გაყოლიებას⁵ ემსახურება პოლ კრუგმანის მედიაშემოქმედებაში. ქლამნისტი – საავტორო სვეტის ავტორი არც დამაინტრიგებელ თვალსაზრისებს ერიდება, რაც, შესაძლოა, ზოგჯერ კამათის, ვნებათაღელვის საფუძველიც გახდეს; ოღონდ აქ მას ბეწვის ხიდზე სიარულის აუცილებელი ოსტატობაც გააჩნია, რომ ჩიხში არ მოექცეს და ზუსტად გათვალოს საგარაუდო ოპოზიციური აზრი, მზად იყოს საპასუხო არგუმენტირებული თავდაცვისათვის.⁶

ნიმუშად უთუოდ გამოდგება ჟურნალისტიკის გრანდის გამორჩეული პუბლიკაცია „მთელი ევროპული პროექტი დიდი დარტყმის საფრთხის წინაშე“.⁷ როგორც უკვე ავლნიშნე, საკუთარი მოსაზრების (შეფასების, ინტერპრეტაციის) წინა პლანზე წამოწევა, ლიდშივე შემოთავაზება პ.კრუგმანის ხელწერაა: იგი ჯერ მოვლენის, პრობლემის საკმაოდ ემოციურ ინტერპრეტაციას გვთავაზობს, რითაც ერთგვარად, ჩაგვითრევს აქტიური აზროვნების, განსჯის მუდმივად ჟურნალისტურად ტემპანქარებულ პროცესში და მხოლოდ ამის შემდგომ შეუდგება გამოწვლილვით,

მეცნიერული სიზუსტითა და სერუპულოზურობით ამა თუ იმ, ყოველთვის ძალზე აქტუალური, მწვავე პოლიტიკური თუ ეკონომიკური პრობლემის, ამოცანის გასივრცეგანებას, ანალიზს, მიზეზშედგობრივ კვლევას; გვთავაზობს მოვლენათა განვითარების სავარაუდო პროგნოზებსაც, რაც განსაკუთრებით ფასეულია მედიაშემოქმედებაში.

ამ შემთხვევაში, როგორც ვხედავთ, ტენდენცია უკვე სათაურშია მინიშნებული, რაც მკითხველის ერთგვარ შემზადებას ემსახურება, მისი განწყობის შექმნას მოვლენის ავტორისეული ხედვის გაზიარებისათვის. ეს დამოკიდებულება კიდევ უფრო ღრმავდება ლიდში: „პირდაპირ უნდა ითქვას: რაც მოხდა, თავზარდამცემი იყო. ამასთან, ღიდი დოზით, რის გამოც ბევრ ადამიანს მივიჩნევ ლანძღვის ღირსად – დევიდ კამერონით დაწყებული, რომელმაც, როგორც ჩანს, გადაწყვიტა სწრაფწარმაგალი პოლიტიკური წარმატების სახელით ისტორიაში შესვლა, როგორც პიროვნებამ, რომელმაც დაშლის ზღვართან მიიყვანა ევროპაცა და საკუთარი ხალხიც, იმ აუტანელი ბრიტანული გაზეთების რედაქტორების ჩათვლით, ჯიუტად რომ ტენიდნენ პუბლიკას ტყუილებს“. პუბლიცისტი აქ, თითქოს, „წუთშესვენებას“ იღებს და ემოციურ ცეცხლს „პატრუქს“ ოდნავ დაუწევს, ტემპს ანელებს და ამოსუნთქვის საშუალებას უტოვებს, ცოტა არ იყოს, შოკირებულ მკითხველს: „ამ სიტყვების წარმოთქმით ოდნავ გულზე მომეშვა და ახლა ნაკლებ ვდელავ ევროკავშირიდან გასვლის (Brexit) გამო, ბრიტანულ რეფერენდუმზე რომ ვფიქრობ“. ამის შემდგომ კრუგმანი აანალიზებს მოსალოდნელ შედეგებს ეკონომიკური, ფინანსური, პოლიტიკური კუთხით და ენდინგში გვთავაზობს კონცეფციას: „კაცმა რომ თქვას, ყველა უბედურება, რისიც მეშინია, მაინც მოხდება, ევროკავშირში დარჩენის მსურველებმა რომც გაიძარჯვონ რეფერენდუმში“. აქ მეცნიერს ისევ პუბლიცისტი უთმობს ასპარეზს და ექსპრესიული მხატვრული საშუალება, შთამბეჭდავი მეტაფორა რელიეფურად გამოკვეთს ჟურნალისტის შეფასებას: „ვამტკიცებ: ევროპის დონეზე რეფერენდუმმა მხოლოდ ყურადღება მი-

აპყრო ფურუნკულს, რომელიც უმაღლეს მანძილს გასკდებოდა, ბრიტანული ქმედებებისა თუ უმოქმედობის მიუხედავად; მაგრამ, აი, ვის მიადგა საგრძნობი დამატებითი ზარალი, ზარალი, რომელიც არ იქნებოდა, კამერონს რომ არ გადაეღა პოლიტიკურად არასწორი ნაბიჯი – დაზარალებული თავად ბრიტანეთია. ცხადია, არ ვარ ბრიტანულ გარემოებათა დიდი მცოდნე, მაგრამ ძალიან სავარაუდოა, რომ რეფერენდუმი თავდაჯერებულობას შემატებს პოლიტიკური ცხოვრების უარეს ელემენტებს და გაერთიანებულ სამეფოს დაშლით დაემუქრება... პრემიერ-მინისტრი, შესაძლოა, მხოლოდ ინგლისის პრემიერ-მინისტრად დარჩეს და არა – ნაწილებად გადაფანტული დიდი ბრიტანეთისა. აქ წერტილს დავსვამ და – „შემდგომ მხოლოდ დუმილია...“ მაგრამ, ჩანს, ქალამნისტი აქ მანძილს ვერ სვამს „საფინანსო წერტილს“⁴ და განაგრძობს: „ახლა კი დაცხრით, ნუ გამოიტირებთ მაკროეკონომიკის ასეთ ხანმოკლე ამქვეყნიურ არსებობას. სხვათა შორის, ევროპის გამო გლოვა თქვენ ჩემი დარიგების გარემეც გმართებთ. ხოლო თუ განგაშის ზარების შემოკვრა გსურთ, იგანგაშეთ ბრიტანეთის გამო...“

ვნებათაღელვა ბრექსიტის ირგვლივ ჯერაც არ დამცხრალა. ძნელი სათქმელია, რას მოუტანს იგი ინგლისსა თუ მთლიანად გაერთიანებულ სამეფოს, ანდა ევროკავშირსა თუ დანარჩენ მსოფლიოს. დისტანციურად, სხვა ქვეყნის მოქალაქის თვალსაწიერიდან (რომელიც თავად აღიარებს, რომ ბრიტანულ გარემოებათა დიდი მცოდნე არაა), ისიც ძნელი სათქმელია, მცდარი იყო თუ არა დევიდ კამერონის თამამი პოლიტიკური ნაბიჯი. არჩევანი ქვეყნის მოსახლეობამ – გაერთიანებული სამეფოს თითოეულმა მოქალაქემ გააკეთა. აქ ზემოთქმულის გამეორება მომიხდება – ჟურნალისტს, შესაძლოა, დაეთანხმო, ან – არა, გაიზიარო მისი პოზიცია ან კიდევ, არც მთლად, მაგრამ, ვფიქრობ, შეუძლებელია არ მოიხიბლო ამერიკული მედიის სითამამით, მიზანსწრაფულობით, გამოხატვის თავისუფლებით, სიტყვით დარწმუნების ხელოვნების ოსტატობითა და პროფესიონალიზმით.

სტატიაში „ეს უაზრო სავაჭრო ომი“⁸ პოლ კრუგმანმა კრიტიკის ქარცეცხლში გაატარა აშშ-ის მიმდინარე სავაჭრო პოლიტიკა, რომელიც, ხელისუფლების გათვლით, სამუშაო ადგილების შექმნაზე ორიენტირებული. აქაც, ქალამნისტი უკვე სათაურში და, შემდგომ, პირველსავე სტრიქონში გვთავაზობს პრობლემის შეფასება-ინტერპრეტაციას: „მაშ ასე, სავაჭრო ომი დაიწყო და, რაოდენ უაზროა იგი!“ ასეთი კატეგორიული განცხადების შემდგომ, ავტორი ეკონომიკურ კანონზომიერებათა ლოგიკური ანალიზის, პროფესიონალური მსჯელობის მომარჯვებით იკვლევს მოვლენის არსს, მის სპეციფიკას: „ფოლადსა და ალუმინზე ახალი გადასახადის დაწესების ოფიციალური, იურიდიული საფუძველი ეროვნულ უსაფრთხოებადაა შეფასებული. თუ გავითვალისწინებთ, რომ ძირითადად, უშუალო მსხვერპლნი გახდებიან მოკავშირეები დემოკრატიული ბანაკიდან, ეს „საფუძველი“ აშკარად თაღლითობად აღიქმება“. შემდეგ პ.კრუგმანი თავმდაბლურ პოზიციას იკავებს: „ისე თუ ასე, ეკონომისტი ვარ (შეგახსენებთ, იგი ნობელიანტია საერთაშორისო ეკონომიკაში, დ.ტ.) და შემიძლია ვთქვა: იმის მიუხედავად, რეალურად კარგია თუ ავი არსებული სავაჭრო პოლიტიკა, სამუშაო ადგილების შექმნასთან დაკავშირებით მისგან მიღებული შედეგი ნულის ტოლი იქნება“. ავტორი პროფესიონალურად განიხილავს საამისო ოთხ მიზეზს და დაასკვნის: „ამდენად, ეს უდავოდ უაზრო ომია, რომელშიც სიტუაცია ჩვენი ქვეყნის სასარგებლოდ ვერ განვითარდება...“

ანალოგიურად, კრიტიკული, კატეგორიული, რამდენადმე ხისტიც კია პოლ კრუგმანის პოზიცია პუბლიკაციაში „ტრამპი და პუტინი ამერიკის წინააღმდეგ“.⁹ ქალამნისტი საკმაოდ ემოციურად იკვლევს რუსეთის ფედერაციის ჩართულობას ამერიკის ბოლო საპრეზიდენტო არჩევნებში და იმოწმებს CIA-ისა და FBI-ის ახალ მტკიცებულებებს. „რუსეთის ფედერაციას ჰქონდა თავისი მიზეზები (მოტივაცია) თამაშიდან გაყვანა ანტიპუტინისტი პილარი კლინტონი“ – ასეთია პ.კრუგმანის შეფასება.

ტრამპის პოზიცია კი, რომელიც, ავტორის თვალთახედვით, ლოიალურად შეაფასებს „რუსეთის უპრეცედენტო კიბერშეტევას ზესახელმწიფოს დემოკრატიულ პროცესზე, აშშ-ის ფასეულობებზე“, კრუგმანს მიუღებლად მიაჩნია.

მსუბუქად, ყოფითი სიტუაციის წინ წამოწევით, ერთგვარ ფონად გამოყენებით მიყვავართ პოლ კრუგმანს რთული ეკონომიკური პრობლემის გააზრებამდე საავტორო სევტში „ჩემი კრიპტოსკეპტიციზმის მიზეზები“¹⁰: „ჯერ კიდევ შევბუღებაში ვარ: მოგზაურობა, ველოსიპედით სეირნობა ევროპის სხვადასხვა კუთხეში. თუმცა, ასე თუ ისე, თვალს ვადევნებ სიახლეებსაც, ოღონდ, ძალზე იშვიათად და სრულიად დაუგეგმავად მიჩნდება დრო და საშუალება, რამე დავწერო და გამოვაქვეყნო“. აქ, ლიდში ავტორის ავტოპორტრეტის უმნიშვნელოვანესი შტრიხიც იკვეთება – სადაც უნდა იყოს და რა სიტუაციაშიც, პროფესიონალი ქალამნისტი მუდმივად სიახლეებზე ორიენტირებული და შემოქმედებითად მომართულია. ეს საშვებულებო სიმსუბუქე კი რთულ სათქმელთან ბუნებრივად, იოლი გზით მისასვლელად, აზროვნების ლაბირინთებში მკითხველის გასაყოლიებლად დასჭირდა: „ახლა სწორედ ერთი ასეთი მომენტია და, ვიფიქრე, შემიძლია გამოვთქვა ზოგიერთი მოსაზრება იმ საგანზე, რითაც დაბრუნების თანავე დავკავდები. ორიოდ კვირაში ვაპირებ ვითამაშო ემანუილ გოლდსტეინის როლი – ბლოკჩეინის კონფერენციაზე აღიარებული მტრისა...“ აქვე კიდევ ერთი „ლირიკული გადახვევა“ და მორიგი შტრიხი პოლ კრუგმანის ჩახლართული ავტოპორტრეტისა: „ჰეი, თუ თქვენ მხოლოდ მეგობრულად განწყობილი აუდიტორიის წინაშე გამოდიხართ, ჩანს, ძალიან იმარტივებთ ცხოვრებას. ამიტომ, ვიფიქრე, ღირს განემარტო, რატომ ვარ სკეპტიკური კრიპტოვალუტის¹¹ მიმართ“. ქალამნისტი ნამდვილად არ „იიოლებს“ ცხოვრებას და, ურთულეს პოლიტიკურ თუ ეკონომიკურ პრობლემებს შეჭიდებული, ხშირად დინების საწინააღმდეგოდაც მიდის: „ბიტკოინის გაშვებიდან რვა წლის შემდეგ, კრიპტოვალუტა სუსტად ინერგება რეალურ ვაჭრობაში. ზოგიერთი ფირმა კი იყენებს მას გა-

დახდის საშუალებად, მაგრამ მიმანია, რომ ეს უფრო იმის მცდელობაა, დაგვანახონ: „შემომხედეთ, რა სუპერთანამედროვე ვარ“, ვიდრე არჩევანი შედეგის ეფექტურობის სასარგებლოდ. კრიპტოვალუტას მაღალი საბაზრო შეფასება აქვს, მაგრამ იგი, უმეტეს შემთხვევაში, ავანტიურულ გასართობად ითვლება და არა – გადახდის მოსახერხებელ საშუალებად“. ავტორი აქ ირონიულ ქვეტექსტსაც იყენებს კრიპტოვალუტის სახელწოდების – „Tether“ ტერმინთან – tethering¹² მსგავსების გახაზვით. მისი თვალთახედვით: „ყოველივეს განაპირობებს ორი რამ: ტრანზაქციული დანაზოგები და მიბმულობის არარსებობა“.

ნობელიანტი-ქალამნისტი ურთულეს ფინანსურ საკითხს გამოწველილვით განმარტავს, აანალიზებს და წონადი არგუმენტების მოშველიებით ავითარებს საკუთარ პოზიციას, ოღონდ, ჯერ მისთვის დამახასიათებელი სკეპტიციზმით სვამს რიტორიკულ კითხვას: „ნიშნავს თუ არა ყოველივე ეს, რომ კრიპტოვალუტა საპნის ბუშტია, რომელიც, ბოლოს, უბრალოდ, გასკდება?!“ ამ ვარაუდის გამართლებას, ღრმად, ანალიტურად მოაზროვნე მეცნიერი-ქალამნისტი სპეციფიური ფინანსური ოპერაციების, დეტალების ახსნით ცდილობს პოპულარული ენით, „ნიუ-იორკ ტაიმის“ რიგითი მკითხველის – არაეკონომისტისთვისაც გასაგებად და მისაწვდომად. დასკვნას კი ეფექტური ანალიზის გამოყენებით – ნაცნობი მოვლენის საშუალებით უცნობის, რთულის, ახლის ნათელყოფისთვის გვთავაზობს; კერძოდ, ოქროს, როგორც უძველესი ვალუტის, შედარებით თანამედროვე კრიპტოვალუტასთან: „გარკვეული აზრით, ოქრო იმავე სიტუაციაშია. ოქროს მარაგი, უბრალოდ, სადღაც ინახება და თავის ღირებულებას მხოლოდ იმიტომ ინარჩუნებს, რომ ადამიანები მას ძვირფასად მიიჩნევენ. თუმცა, ოქროს მართლაც აქვს პრაქტიკული გამოყენება, მაგალითად, საიუველირო ნივთების დასამზადებლად ან – კბილების დასაბჟენად, რაც უზრუნველ-

ყოფს მის სუსტ, მაგრამ მაინც ბმას (tethering) ეკონომიკასთან.

კრიპტოვალუტას კი, პირიქით, არ გააჩნია რაიმე საფუძველი, რაიმე კავშირი (tethering) რეალობასთან. მისი ფასი მთლიანად თვითრეალიზებად მოლოდინთანაა დაკავშირებული, რაც ჩავარდნის სავსებით რეალურ შესაძლებლობას ნიშნავს. თუ ყველა საქმოსანი ერთბაშად დაეჭვდება და უეცრად დაფრთხება ბიტკოინის გაუფასურების შიშით, იგი მართლაც დაკარგავს ღირებულებას“. პოლ კრუგმანს ეს სავსებით მოსალოდნელი ჰგონია, ამიტომაც დაასკვნის: „აი, რატომ ვარ კრიპტოსკეპტიკოსი. შესაძლოა, ვცდები? რა თქმა უნდა! მაგრამ, ვიდრე შემედავებით, ჯერ ერთ კითხვაზე მიპასუხეთ: რა პრობლემას აგვარებს კრიპტოვალუტა? და ნუ შეეცდებით სკეპტიკოსთა ხმის, უბრალოდ, ჩახშობას ტექნიკური და ლიბერტარიანული ნაბოღვარის ნარევით“. ასეთი მკაცრი და კატეგორიულია ქალამნისტის დასკვნა.

2018 წლის ივლისში პოლ კრუგმანი კვლავ უბრუნდება ბრექსიტის თემას, რომელიც, როგორც ჩანს, მისთვის ძალზე მტკივნეულია. ამჯერად ეკონომიკის ჭრილში განიხილავს მოვლენას და სათაურშივე ე.წ. „საფუძველი-სიტუაციით“ გამოკვეთს საკუთარ პოზიციას: „ბრექსითი გრავიტაციის პირისპირ“, ¹³ რაც, მედიათეორიაში კარგად ცნობილი „ფულეტონური სვლით“ ტექსტშია განვრცობილი და დაწვრილებით გაანალიზებული. აქ მთავარი „ინტრიგა“, როგორც მედიათეორეტიკოსები უწოდებენ, „საფუძველი-სიტუაცია“, ¹⁴ არსებითად, ტერმინში „გრავიტაცია“ მოიაზრება: იგი თავისი ჩვეულებრივი (დექსიკური) მნიშვნელობით ვერაფრით თავსდება ამ კონტექსტში, მაგრამ სწორედ თავისი „ალოგიკურობის“ მეშვეობით შემოაქვს ინტრიგა, აღვივებს ინტერესს.

ერთი შეხედვით, მაინც რა კავშირი უნდა ჰქონდეს გრავიტაციას, რომელიც, რიგითი მკითხველის (არაეკონომისტის, დ.ტ.) აზროვნებაში მსოფლიო მიზიდულობას ნიშნავს? სად მსოფლიო მიზიდულობა თუ ნიუტონის კანონე-

ბი და სად – ბრექსითი? ლიდშიც გვერდს უვლის ამ დეტალს ავტორი და შემოვლითი გზით მიეყვართ უმთავრეს სათქმელამდე: „ბოლო დროს ძალიან ბევრს ვწერ სავაჭრო პოლიტიკაზე. ვიცი, ბევრად უფრო მნიშვნელოვანი თემებიც არსებობს... მაგრამ შემოსავლებისა და გასავლის საკითხები მუდამ აქტუალურია. თუ ბოლომდე გულახდილი ვიქნები, ვაჭრობის თემა ჩემთვის ერთგვარი თერაპიის ან – ესკაპიზმის¹⁵ ფორმაა, რომელიც საშუალებას მაძლევს, მრუმე პოლიტიკურ სიახლეთა შორის ინტერვალებში, ჩემთვის მახლობელ და კარგად ნაცნობ საგნებზე მოვახდინო კონცენტრირება“. ამის შემდგომ, როგორც სჩვევია, პ.კრუგმანი წინმსწრებად გვთავაზობს ზოგიერთ საკუთარ მოსაზრებას განსახილველ საკითხზე: „ნებისმიერ შემთხვევაში, ბრექსითის კრიზისზე ფიქრისას, თავად ბრიტანეთმა რომ გამოიწვია (და რასაც, სხვათა შორის, ჩანს, პუტინმაც ხელი წააშველა), ვფიქრობ, გონივრული იქნება, შევეცადოთ ზოგიერთი თანამდევი ეკონომიკური პრობლემის ახსნა, რაც თვალსაჩინო უნდა იყოს და, უთუოდ, აშკარაცაა არაერთი ბრიტანელი ეკონომისტისთვის, მაგრამ, როგორც ჩანს, გამოცანაა ბრექსითის მომხრეთა და ფართო პუბლიკისათვის“.

ვიდრე უშუალოდ ამ ეკონომიკური პრობლემების ანალიზს შემოვთავაზებდეს, ნობელიანტი-ეკონომისტი კვლავ ეფექტურ ჟურნალისტურ ფანდს მიმართავს და ჯერ თანამდევ პოლიტიკურ ასპექტებს განიხილავს პრობლემის ჭრილში: „ეს ასპექტები ნათელყოფენ, თუ რატომ ცდილობს ტერეზა მეი განახორციელოს „რბილი“ ბრექსითი, როგორც ზოგიერთები უწოდებენ – BINO-ბრექსითი, მხოლოდ სიტყვიერად და რატომ ვერ მოხერხდება რეალურ ცხოვრებაში ბრექსითის მომხრეთა მიერ მხარდაჭერილი სავაჭრო შეთანხმების რეალიზება ამერიკის შეერთებულ შტატებთან“. ქალამნისტი არ ჩქარობს. მეცნიერული კეთილსინდისიერებით (რაც პქონდა თავისი არსებობის საუკეთესო პერიოდებში „სიტყვით დარწმუნების ხელოვნებად“ სახელდებულ ჟურნალისტურ პრაქტიკას და, რაც, თითქმის დაკარგა თანამედროვე მედიამ, დ.ტ.)

წარმოაჩენს ორივე მხარის – ბრექსიტის მოწინააღმდეგეთა და მომხრეთა არგუმენტებს ისე, რომ არ გახაზავს არც ერთის უპირატესობას, თავს იკავებს პოზიციის გამჟღავნებისგან და მხოლოდ მოგვიანებით სვამს დამაინტრიგებელ კითხვას: „რაღაც ისე ვერ არის მოელ ამ ზღაპარში, მაგრამ რა?“ ეს ანაზღად „შემოგდებული“ სიტყვა – ზღაპარი, უკვე მიანიშნებს ავტორის პოზიციას, შეამზადებს ნიადაგს მისი გამოკვეთისათვის.

შემდეგ მოდის რთული ეკონომიკური ასპექტების შესაძლო პოპულარული ენით ახსნა-განმარტება ფართო მკითხველისათვის და ბოლოს, უმთავრესი, „კვანძის გახსნა“ – თურმე, ნუ იტყვით და: „ქვეყნებს შორის ეკონომიკური ურთიერთობის ერთი, ყველაზე ეფექტური სისტემა ორ ქვეყანას შორის ვაჭრობის ე.წ. გრაფიტაციული განტოლებაა, რომელიც გულისხმობს, რომ ვაჭრობაზე პოზიტიურ გავლენას ახდენს ორი ქვეყნის ეკონომიკის მასშტაბები, მისი მოცულობა, ხოლო ნეგატიურს – მანძილი ამ ქვეყნებს შორის. ამ კანონზომიერებას თვალსაჩინოდ დაინახავთ ბრიტანული ექსპორტის მიხედვით. გრაფიკზე გამოსახულია: Y ღერძზე – ბრიტანული ექსპორტის პროცენტული მონაცემები სხვადასხვა ქვეყანაში იმპორტიორი ქვეყნების ეკონომიკის მოცულობის მიხედვით, X ღერძზე კი – მანძილი შესაბამის ქვეყნამდე“. ვიდრე საფინანსო რიტორიკულ კითხვას დასვამს, პოლ კრუგმანი კიდევ უფრო აკონკრეტებს და ნათელყოფს პრობლემის არსს: „თუმცა ამერიკა სთავაზობს ბრიტანეთს ევროკავშირის თანაზომიერ ბაზარს, იგი ბევრად შორსაა ტერიტორიულად და ბრიტანეთმა რომც დადოს ეს შეუძლებელი გარიგება, ნაკლებსავარაუდოა, ამას იგივე ფასი ჰქონდეს, რაც მის ახლანდელ საბაჟო კავშირს“. ავტორი კიდევ ერთხელ გახაზავს, რომ: „ეს ყველაფერი ნათელყოფს, თუ რატომ ცდილობს ტერეზა მეი ისეთი გარიგების მიღწევას, რაც საბაჟო კავშირს უცვლელს დატოვებდა. თუმცა ეს უკვე გამოსავალი აღარაა: ევროკავშირი ძველებურად განუსაზღვრავს საბაჟო პოლიტიკას დიდ ბრიტანეთს, იმ

სიახლით, რომ ბრიტანეთი ხმის უფლებას დაკარგავს. მაშ, რა აზრი აქვს ბრექსიტს? კარგი შეკითხვაა. სამწუხაროა, რომ რეფერენდუმამდე ბევრმა არ დასვა ეს კითხვა“. ეს „ღია დაბოლოება“¹⁶ სათქმელს განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს და ფიქრის, განსჯის სურვილს ამძაფრებს, რაც, ვფიქრობ, უმთავრესია მედიაშემოქმედებაში.

საყოველთაოდ ცნობილი და დედამიწის მოსახლეობის დიდი უმრავლესობის მიერ მხოლოდ დადებით კონტექსტში მოაზრებული მოვლენის – ბერლინის კედლის დაცემის ძალზე არაორდინალური შეფასებით იწყებს პოლ კრუგმანი თავის მორიგ პუბლიკაციას – „ეს აქ რატომ უნდა მოხდეს“: „ბერლინის კედლის დაცემის შემდეგ, ძალიან ძალზე, ჩემმა მეგობარმა, ექსპერტმა საერთაშორისო ურთიერთობების დარგში, იხუმრა: „ახლა, როცა დასავლეთ ევროპა განთავისუფლდა მისთვის უცხო და მიუღებელი კომუნისტური იდეოლოგიისგან, მას შეუძლია მიუბრუნდეს თავის ჭეშმარიტ ისტორიულ გზას – ფაშიზმს“. იმ პერიოდშიც კი, მისი ეს გესლი საკმაოდ გაბედული ჩანდა. 2018 წელს ეს უკვე აღარც ჰგავს ხუმრობას“,¹⁷ შენიშნავს ავტორი. აქ, როგორც რიგითი მკითხველი, უთუოდ დაიბნევი: ჯერ ერთი და, გერმანიის „ჭეშმარიტი ისტორიული გზა“ ფაშიზმი ნამდვილად არ მგონია. იგი, ჩემთვის (და – არა მხოლოდ), პირველყოვლისა, გოეთეს, ჰაინეს, ბახის, ბეთჰოვენის, ბრამსის, გუტენბერგის... სამშობლოა. თუმცა, ემოციებს ვერ ავეყვები, ვინაიდან, კვლევაზე მაქვს პრეტენზია და თავს მოვალედ ვთვლი, ქალამნისტის ამგვარი მსჯელობის ქვეტექსტებს ჩავწვდე, რისთვისაც პარალელს გამოვიყენებ: დაფუკვირდეთ, როგორ იკვლევდა გერმანული ფაშიზმის წარმომავლობას დიდი ქართველი ჰუმანისტი, მოაზროვნე და პუბლიცისტი გერონტი ქიქოძე: „როგორ მოხდა, რომ ფილოსოფოსების, ჰუმანისტებისა და მგოსნების ერი სალდათების ერად იქცა?“ ამ რიტორიკულ კითხვას ჩვენი დიდებული მწერალი ფიქრის სულ სხვა მიმართულებით წარმართვისათვის სვამს: „ოდესღაც ცისფერი ყვავილი უყვარდა გერმანიას.

ეს უმანკოების სიმბოლოა. დღეს მის ეროვნულ ბაირაღებს შურისძიებისა და სიკვდილის ფერი ადევს“.¹⁸ პუბლიცისტი ამ გლობალური მოვლენისადმი, რასაც ფაშიზმში ქვია, თავის დამოკიდებულებას, იდეურ მრწამსს, შემოვლითი გზით – ისტორიული ანალოგიებისა და ასოციაციური აზროვნების მოშველიებით ცდილობს: „გერმანელების მოწინააღმდეგენი ამტკიცებენ, ამ ხალხში ყოველთვის სისხლისმსმელი მხეცი ცხოვრობდაო. შემდეგ მხეცებმა მიიძინეს დროებით, დღეს ხელახლა გამოძვრნენ ბუნაგებიდან, რადგან თოფის წამლის სუნი ეცათო“. გერონტი ქიქოძე, ჩანს, არ იზიარებს ამ მოსაზრებას, ვინაიდან დასძენს: „არ არსებობს სხვადასხვა ერის მეტ-ნაკლები სისასტიკე ან ღმობიერება... ყოველ ადამიანში ერთნაირად სთვლემს ეშმაკიცა და ღვთაებაც“.¹⁹ ამ დებულების არგუმენტად გერონტი ქიქოძე რომაელების ისტორიულ მაგალითსა და საქართველოს ისტორიის ფაქტებს იშველიებს. როგორც ვხედავთ, ამ ორი მოაზროვნის – გერონტი ქიქოძისა და პოლ კრუგმანის მიერ ერთი და იმავე ფენომენის შეფასებები დიამეტრალურად განსხვავებულია. მკითხველს ვუტოვებთ არჩევანის ფუფუნებას – რომელს მიიღებს ამ ორგვარი თვალსაზრისიდან, რას გაითავისებს? ჭეშმარიტი თავისუფლება ხომ, როგორც არისტოტელე ბრძანებს, არის „არჩევანისა და გადაწყვეტილების მიღების თავისუფლება“. აქ ზიგმუნდ ფროიდის საინტერესო გამოკვლევაც შეგვახსენებს თავს: „ენამახვილობა და მისი ქვეცნობიერთან მიმართება“;²⁰ სადაც უმთავრესი დანასკვი ასეთია: „სუბიექტური პირობები ჩვენს სულში... განსაზღვრავენ ჩვენს მოდალობას; გონებამახვილურ შენიშვნას ძალუძს ზედაპირზე ამოატივტივოს ქვეცნობიერში დაღეჭილ-მიჩქმალული ჩვენი განცდები... სულიერი კონფლიქტის სარკასტული გამონათქვამით გამოხატვა ხელს უწყობს ფსიქიკური ენერჯის გამოთავისუფლებას, რაც სიამოვნებას გვანიჭებს“. შესაბამის ნიმუშად ფროიდი გვთავაზობს ჰაინეს გონებამახვილურ გამონათქვამებს, რომელთა საფუძველსაც პოეტის ადრეული ახალგაზრდობის წლებში მისი მდიდარი ნათესაების მხრივ გენი-

აღური პროექტის მიმართ გამოჩენილ უსულგულობასა და მისი იგნორირების, მის მიმართ გამოჩენილი ქედმაღლობის პასუხად ქვეცნობიერში დაღეკილ პროტესტსა და ტკივილში ვარაუდობს. ანალოგიურად, ბრესტ-ლიტოვსკური წარმომავლობის ნიუ-იორკელი ებრაელის ქვეცნობიერში მისი ერის მიმართ გამოვლენილი ფაშისტური სისასტიკის გამო დაღეკილი ბუნებრივი ბოღმა და ტკივილი, იქნებ, სწორედ ის იმპულსია, რაც გერმანელი ერის ისტორიის ამ საჩოთირო პერიოდს უკავშირდება პოლკრუგმანის ქვეცნობიერში და ამიტომაც გაითავისებს იგი ექსპერტი მეგობრის გესლიან ენამახვილობას, ქართველი მკვლევრისგან განსხვავებით, რომელსაც ფაშიზმის სისასტიკის პარალელურად, არ ეთმობა „ფილოსოფოსების, ჰუმანისტებისა და მეოსნების ერი“ მხოლოდ ფაშისტური პერიოდისათვის შესატოვებლად. ეს მხოლოდ ჩემი ვარაუდია, რაზეც, უთუოდ, ღირს დაფიქრება...

მაინც რისთვის დასჭირდა კრუგმანს მეგობრის ამ სარკასტული შენიშვნის გახაზვა, წინა პლანზე წამოწევა? როგორც თავად წერს: „დასავლეთ ევროპაში ვითარდება ის მოვლენა, რასაც Freedom House-ი ანტილიბერალიზმს უწოდებს. ეს შეეხებათ ევროკავშირის წევრ ქვეყნებს – პოლონეთსა და უნგრეთს, რომლებშიც დემოკრატია, ჩვეულებრივი გაგებით, უკვე მკვდარია“. ამ მკვეთრი (მეტი რომ არ ვთქვა) შეფასების დასაბუთებას ქალამნისტი შემდეგი მსჯელობით ცდილობს: „ორივე ქვეყანაში მმართველმა პარტიებმა – „სამართალი და სამართლიანობა“ პოლონეთში, ხოლო „ფიდესი“ უნგრეთში, დაამყარეს რეჟიმი, რომელიც ფორმალურად სახალხო არჩევნებს ინარჩუნებს, მაგრამ, ამავდროულად, დაანგრის სასამართლო ხელისუფლების დამოუკიდებლობა, თრგუნავენ პრესის თავისუფლებას, დააკანონეს ფართომასშტაბიანი კორუფცია და ეფექტურად მოახდინეს განსხვავებული აზრის დელეგიტიმაცია. ყოველივე ამის შედეგი, სავარაუდოდ, იქნება სახელმწიფოს ერთპარტიული მმართველობა“. ამ ორი ქვეყნის მაგალითზე ქალამნისტს თავისი უმთავრესი სათქმელისაკენ მიყვარტ და ამგვარი ანალოგიებით

ცდილობს დამაჯერებლობის მიღწევას: „იგივე მარტივად შეიძლება მოხდეს ამერიკაშიც...“ ამ მოსალოდნელი საფრთხის მიზეზს კრუგმანი რესპუბლიკური პარტიის ქმედებებში ხედავს. მისი აზრით, რესპუბლიკური პარტია მზადაა და სურს კიდევ, გახდეს პოლონური „სამართალი და სამართლიანობის“ ან – უნგრული „ფიდესის“ პარტიის ამერიკული ვერსია“, რათა გამოიყენოს ახლანდელი პოლიტიკური ძალაუფლება და გაინადღოს მუდმივი მმართველობა. პოლ კრუგმანი ამ ყველაფერში ხედავს ტირანიის საშიშროებასა და უფრო მეტსაც – იგი საუბრობს ე.წ. „თეთრ ნაციონალიზმზე“, რომელმაც, პოლ კრუგმანის აზრით: „უკვე გაანადგურა დემოკრატია დასავლეთის ზოგიერთ ქვეყანაში. ჩვენ წარმოუდგენლად ახლოს ვართ მსგავს ვითარებასთან“.

მომდევნო პუბლიკაციის სათაურშივე კრუგმანი საჭირობოროტო კითხვას სვამს: „ვისთვის იზრდება ეკონომიკა?“²¹ აქ სემანტიკური ბირთვი, რომლის ირგვლივაც ტრიადებს მთელი მსჯელობა, ისაა, რომ: „ერთ დროს, კითხვის დასმა, თუ ვინ მოიგებს ეკონომიკური ზრდის შედეგად, საჭიროც არ იყო იმ მარტივი მიზეზით, რომ შემოსავლები მუდმივად იზრდებოდა, პრაქტიკულად, ყველასთვის; მაგრამ 1970-იანი წლებიდან მოყოლებული, კავშირი ზოგადად ეკონომიკის ზრდასა და ინდივიდუალურ შემოსავლებს შორის გაწყდა ბევრი ამერიკელისთვის. ერთის მხრივ, უმრავლესობისთვის შრომითი ანაზღაურება გაიყინა: ინფლაციის გათვალისწინებით, საშუალო სტატისტიკური მამაკაცი დღეს ნაკლებს გამოიმუშავებს, ვიდრე 1979 წელს. მეორეს მხრივ, ზოგიერთი კერძო პირის შემოსავალი ბევრად უფრო სწრაფად იზრდება, ვიდრე მთლიანად ეროვნული შემოსავალი. ამრიგად, მსხვილი კომპანიის გენერალური დირექტორი 270-ჯერ მეტს გამოიმუშავებს, ვიდრე საშუალო სტატისტიკური თანამშრომელი, თანაც, 27-ჯერ მეტს, ვიდრე 1980 წელს“. ქალამნისტი იკვლევს ამ დილემის მიზეზებს, ანალიზებს როგორც ეკონომიკური, ასევე პოლიტიკური კუთხით და გვთავაზობს

საგულისხმო დასკვნებსა და რეკომენდაციებს დარღვეული წონასწორობის აღსადგენად.

დასასრულს, უნდა ითქვას, რომ არაორდინალური ეკონომისტი და, უთუოდ, ორიგინალურად მოაზროვნე ანალიტიკოსი-პუბლიცისტი, ნობელიანტი საერთაშორისო ეკონომიკის დარგში პოლ რობინ კრუგმანი არა მხოლოდ „ნიუ-იორკ ტაიმსის“ წამყვანი ქალამნისტია, არამედ, ერთი გამორჩეულ სახეთაგანი თანამედროვე ამერიკულ მედიაში. მის ეკონომიკური თუ პოლიტიკური შინაარსის ტექსტებს ახასიათებს პრობლემათა სკრუპულოზური, მეცნიერული დამუშავება, ანალიზის სიღრმე და, ამავდროულად, სიტყვის, ფრაზის ფლობის ოსტატობა. ტენდენცია ხშირ შემთხვევაში სათაურშივეა გაცხადებული და აქტიური დასაწყისით – ლიდით გამყარებული. ქალამნისტს გონებამახვილობასთან ერთად ახასიათებს ენამახვილობაც, რისი შედეგიცაა ეფექტური, ექსპრესიული შინაარსი, ხშირად სუბიექტური და, შესაბამისად, სადავოც, მაგრამ პრინციპულად, გულწრფელად გამოსატული ავტორისეული პოზიცია, ტენდენცია თუ კონცეფცია, რომელსაც შესაძლოა დაეთანხმოს, ან არ გაიზიაროს ბოლომდე, მაგრამ გულგრილი არასოდეს რჩები, ვინაიდან გადამდებია მისი ემოციურად მჟღერი, გულშემატკივრული დამოკიდებულება პრობლემებისადმი და მათი გადაჭრის გზათა აზარტული, ამავდროულად, პროფესიონალური ძიება.

ვერ ვიტყვი, რომ „მშურს“ ამერიკული ქალამნისტიკის ასეთი სიმაღლისა (შური ყველა შემთხვევაში ბნელი და ჩემთვის სრულიად მიუღებელი ემოციაც), მაგრამ უფლებას ვიტოვებ, როგორც ილია მართალი გემოდღვრავს,²² შეენატროდე ამერიკული მედიის პროფესიულ დონეს იმდენად, რომ ახლახან გაზეთების „ვაშინგტონ პოსტისა“ და „ნიუ-იორკ ტაიმსისათვის“ მინიჭებული პულიტსერის პრემია „მეცოტავება“.

ლიტერატურა ■ References

1. ჯონ მეინარდ კეინსი, ინგლისელი ეკონომისტი, კეინსიანიზმის დამფუძნებელი ეკონომიკის თეორიაში. ითვლება მაკროეკონომიკის, როგორც დამოუკიდებელი მეცნიერების, ერთ-ერთ მამამთავრად.
2. პოლ კრუგმანი, „**კრიზისიდან გამოსავალი არსებობს**“: ვინ არის დამნაშავე ამერიკულ და მსოფლიო ეკონომიკურ კრიზისში? რა გამოსავალი არსებობს და რა უნდა მოიმოქმედონ ბიზნესმენებმა და პოლიტიკოსებმა მის დასაძლევად? როდის დასრულდება რეცესია და როგორ ავიცილოთ მისი განმეორება? – ამ და სხვა არაერთ საჭირობო კითხვას პასუხობს პოლ კრუგმანი ამ წიგნით.
3. *We Don't Need No Education*, By Paul Krugman, The New York Times, 23 April 1018.
<https://www.nytimes.com/2018/04/23/opinion/teachers-protest-education-funding.html?ref=collection%2Fcolumn%2Fpaul-krugman&action=click&contentCollection=op>
4. მაია ნადარეიშვილი, **პუბლიცისტური ოსტატობის აღფა და ომევა: ღიდი და დაბოლოება**, თბილისი: თბილისის უნივერსტიტეტის გამომცემლობა, 2002.
5. Suzette Martinez Standring, *The Art Column Writing*, Oark Masion Street Press, 2008.
6. დიანა ტყეუშავა, **ჟურნალისტიკამცოდნეობა მომიჯნავე დისციპლინათა ჭრილში**, თბილისი: გამომცემლობა „უნივერსალი“, 2011.
7. პოლ კრუგმანი, **მთელი ევროპული პროექტი ღიდი დარტყმის საფრთხის წინაშე**, გაზ. „ნიუ-იორკ ტაიმსი“, 30 ივნისი, 2016.
8. *Oh, What a Stupid Trade War (Very Slightly Wonkish)*, By Paul Krugman, The New York Times, 1 June 2018.
<https://www.nytimes.com/2018/05/31/opinion/oh-what-a-stupid-trade-war-very-slightly-wonkish.html>
9. პოლ კრუგმანი, **ტრამპი და პუტინი ამერიკის წინააღმდეგ**, გაზ. „ნიუ-იორკ ტაიმსი“, 20 თებერვალი, 2018.
10. *Transaction Costs and Tethers: Why I'm a Crypto Skeptic*, By Paul Krugman, 31 July 2018.
<https://www.nytimes.com/2018/07/31/opinion/transaction-costs-and-tethers-why-im-a-crypto-skeptic.html>

11. **კრიპტოვალუტა** – ელექტრონული ფული, რომელიც მომხმარებელს საშუალებას აძლევს თანხა გაგზავნოს ინტერნეტით მსოფლიოს გარშემო უმოკლეს დროში, უშუალოდ, ანონიმურად, იდენტიფიცირების გარეშე.
12. Tether – კრიპტოვალუტის სახელწოდება; tethering – მიბმულობა, დაბმა, შეზღუდვა.
13. *Brexit Meets Gravity*, By Paul Krugman, The New York Times, 11 July 2018. <https://www.nytimes.com/2018/07/10/opinion/brexit-meets-gravity.html>
14. დიანა ტყეპუჩავა, **მედიატექსტის ბუნება (ფუნქციურ-ტიპოლოგიური ანალიზი)**, თბილისი: გრივოლ რობაქიძის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2017.
15. **ესკაპიზმი** – კრიზისისა და გაჭირვების ქამს ინდივიდის მიერ რეალური სამყაროდან ილუზორულ ხილვებში გაქცევის მცდელობა (იხ. აგრეთვე, ესკაპიზმი); **უნივერსალური ენციკლოპედიური ლექსიკონი სამ ტომად**, შეადგინა ალექსანდრე ელერდაშვილმა, პირველი გამომცემა, თბილისი: „ფანტაზია“, 2006.
16. მაია ნადარეიშვილი, **პუბლიცისტური ოსტატობის აღფა და ომევა: ლიდი და დაბოლოება**. თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2002.
17. *Why It Can Happen Here*, By Paul Krugman, The New York Times, 28 August 2018.
18. გერონტი ქიქოძე, **ცეცხლის სარბიელი** (იხ. აგრეთვე, დიანა ტყეპუჩავა, **პუბლიცისტური ტექსტის შინაარსობრივი ელემენტები**, თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 1997. გვ. 47).
19. იქვე.
20. ზიგმუნდ ფრეიდ, *Остроумие и его отношение к бессознательному*, Санкт-Петербург – Москва: Университетская книга, 1997. Стр. 17-141.
21. *For Whom the Economy Grows*, By Paul Krugman, The New York Times, 30 August 2018. <https://www.nytimes.com/2018/08/30/opinion/economy-gdp-income-inequality.html>
22. ილია ჭავჭავაძე, „...შური ვერ იტანს სხვისა ღირსებას, ნატვრა კი შეჰხარის, შური ებრძვის ღირსებას, ნატვრა კი ეტრფის“ (ილია ჭავჭავაძე, **რჩეული ნაწერები ხუთ ტომად**, ტომი 5, თბილისი, 1987).